

DOMOVINA

Objava vsaki petek v tednu. — Dopisi naj se izvešijo pošiljati uredništvu in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 50 kr. temeljne priložnosti ter od vsake petit-vrste po 10 kr. za vsakokrat; za večje inserate, kakor tudi za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 50 kr., za četrť leta 80 kr., katera naj se pošilja: Upravištvu „Domovine“ v Celju.

Wurmser-jevo imenovanje in štajarski Slovenci.

Slovenska prav je že po pogovoru podobna plamenu lahkega netiva: vzplamti hitro, vzplamti visoko, potem pa tudi ni od plamena drugega nego neznaten kupček pepela. Ko smo zvedeli, kakšno zaušnico nam je priložila nova vlada z imenovanjem nemškega nacionalca Wurmser-ja predsednikom celjskega okrožnega sodišča, tačas smo res vzplamteli na vseh koncih, bratski nam listi so bili zaradi preostrega opisa celó na Gorškem zaplenjeni; pa ker smo videli, da na skupni vrišč noče volk zbežati, udali smo se zopet svoji stari obupnosti, češ, je že tako odločila usoda.

Ne odrekamo našim poslancem truda, da so marsikaj storili, da se nam to zlo prizanese. Vendar ni bilo domačega poslanca, ki bi bil grozečo nam nevarnost razkrinkal v državni zbornici. Storil je to češki poslanec. Zaradi tega se hočemo danes baviti z opisom naših štajarskih razmer s posebnim ozirom na opominano imenovanje na podlagi govora češkega poslanca Šilenyja v državnem zboru dne 23. listopada t. l.

Imenovani poslanec — znan kot izboren govornik — je prišel v svojem daljšem obstrukcijskem govoru tudi na naše razmere ter dejal doslovno: „Gospoda moja! Na Štajarskem je edna tretjina prebivalstva Slovencev. V štajarskem deželnem zboru so Slovenci, ki tvorijo edno tretjino prebivalstva, sicer zastopani, pa zastopniki edne tretjine prebivalstva Štajarske ne smejo svojih predlogov staviti v maternem jeziku (Čujte, čujte!).“

Naj bi se poskusilo kaj takega na Češkem napram Nemcem, naj bi se poskusilo kaj takega na Moravskem napram Nemcem! Jaz mislim,

gospodje bi v prav kratkem času celo deželno zbornico razrušili.

Važno je, da se vedno poseže nazaj na statistične dokaze, da bodo gospodje videli, da prizadevajo v avstrijski pravni državi veliko nepravice in veliko gorja slovanskim narodnostim. Mi smo morali ravno zadnje dni pretrpeti edno največjih gorja, katero se je prizadalo našim slovanskim bratom, Slovincem v Celju.

V področju okrožnega sodišča celjskega stanuje 95% Slovencev in 5% Nemcev (Čujte, čujte!).

Tu se je šlo zato, da se imenuje v času, ko zahtevajo naši nemški tovariši, da morajo v pravnih zadevah razsojevati sodniki, ki ne le da nemški znajo, temveč so tudi nemškega pokolenja, ki nemški čutijo, eden predsednik okrožnemu sodišču. Tu se je zahtevalo, naj bi se za Celje za 95% Slovencev in 5% Nemcev imenoval ne morda slovenski sodnik kot predsednik okrožnemu sodišču, temveč naj bi zavzel edino le pravičen Nemec to mesto. Kazalo se je na vse one Nemce, ki bi zamogli biti z ozirom na vladajoče razmere na Štajarskem; končno se je želje tako dalječ omejilo, da se je reklo, vsi bi lahko bili, vse te gotove prošnje smatramo pravičnim sodnikom, samo ednega — slišite vi, gospod Kindinger — ne moremo staviti za pravičnega Nemca. In kaj je storil gospod Kindinger? On je imenoval ravno tega, kot nepravilnega Nemca stavljenega kompetenta, predsednikom okrožnega sodišča v Celju. (Živahni medkllici.)

V nekem listu se pravi (čita):

S tem imenovanjem dobi se utis, da je bilo vladi na tem, nemškim celjskim kričačem in pobijalcem okenj na stroške nevtralitete izkazati uslugo. Naša nevolja v tem slučaju se po

viša po razsodbi, ki jo je našlo to imenovanje na strani nemških nacionalcev. V Celju izhajajoča „Deutsche Wacht“ je s tem imenovanjem zelo zadovoljna, imenuje gospoda Wurmser-ja nacionalno svojih dolžnosti zavedajočega se nemškega uradnika ter upa, da bo tudi v svojem novem poklicu dosedanje smer držal. Mi se spominjamo, da si je gospod Wurmser tudi res pridobil priznanje ekstremnih nacionalcev s svojo brezobzirnostjo, s katero je stopil svoječasno nasproti slovenskemu uradovanju ter s tem, kako je postopal s slovenskimi uradniki. Vse to bi moralo in bi lahko bilo znano vladi, ki je še le kratek čas na krmilu, ravno tako, kakor narodne razmere. K okrožnemu sodišču spada tačas 11.659 Nemcev in 209.367 Slovencev, ali v odstotkih 5% Nemcev in 95% Slovencev. Pod takimi razmerami ni bila nepravilna zahteva, da se imenuje predsednikom celjskega okrožnega sodišča Slovenec.“

Potem se prečita, kako piše z ozirom na to imenovanje „Süddeutsche Post“ ter nadaljuje: „Gospoda moja! Za časa, v katerem je dovedla narodna razdraženost v drugih deželah do krvavih izgrediv, draži se v drugih provincijah 95% slovenskega prebivalstva, da bi se ga morda tudi razburilo, da bi se ga morda tudi prisililo, da bi se dalo po načrtih te takozvane nepristranske vlade dovesti k enakim korakom, kakor se je zgodilo na Češkem, kakor se je zgodilo na Moravskem. (Pritrjevanje).“

Neodpustljiv je namen vlade, ki se je izdala za nevtralno, te vlade, ki je poklicana, nestrpljive razmere ne le zunaj med narodom, temveč tudi v tej hiši privedi do mira in zjasnenja.“ (Medkllici in trajen vrišč.)

K tem besedam ne dodamo ničesar iz tehtnih vzrokov. Čitatelji naj čitajo in premišljajo!

LISTEK.

Človek obrača.

Povest. Ruski spisal J. N. Polevoj.
(Prevel Vetušekov.)

„Seveda z žitom. Sam veš, koliko imamo pri nas denarja? . . .“

„Dobro, mi je tudi ljubše nego denar! Jemal bom četrť rži za tri rublje, ti pa daš za dve četvrti še dve dnini ob žetvi.“

„Presneto oderuško, dobrotnik. . .“

„Nočeš, pa pusti,“ je menil ravnodušno Duplov, korakajoč iz žitnice.

„Naj pa bo! Sam vidiš, kako sem potreben! Zapiši, kar hočeš — ter mi nameri!“ in mahnil je z roko.

Duplov je odšel v hišo po ključ ter odprl kaščo. Duri velike do vrha natlačene kašte so se odprle na stežaj, in v lice gospodarjevo je zaduhnela prijetna, nalahno spirituozna vonjava žita. Duplov je sam nasipal rž v mehove in tehtal slehernega na tehtnici.

„Da mi vrneš spet tako; pa tudi lažje ne sme biti od tega. Slišiš?“

„Kako ne bi slišal? Slišim,“ je izpregovoril kmet, jel vzdigovati meh za mehom na ramo ter jih nakladati na voz.

Kadar so bili vsi mehi zunaj, ozrl se je Duplov še jednoč okrog sebe na gorostasne, do vrha napolnjene kašte, pogladil si brado ponosno in samozavestno, ter šel iz žitnice.

„Precej blaga leži tu, si je mislil zaklepaje kašto. Ako bom tako prodajal, potem se nalezem kakih deset tisočakov. . .“

S tako mislijo je šel v ono kamrico, katero je imel za svojo pisarno, najbrže zato, ker se je ondi neprestano pečal z računi ter hranil skrinjo z denarjem, okovano z debelim železjem in prikovano k tlom. Tukaj je sedel za mizo, vzel iz predala veliko mastno knjigo in v njo silno krivo in okorno zapisal pod vrsto dolgovi:

„Vahramej Silinim mi je dolžen tri in pol četrti rži in dva dni delavcev za žetev.“

In takoj je začel razmotrivati in pojasnovati sam pri sebi oni zapeljivi račun, ki mu je prišel v glavo ravnokar pri prodaji žita Vahrameju. . . Snevši raz stene računsko desko, začel je po njej številiti ter brojiti:

„Kupljena rž po tri in pol, a za dve četrti — sedem rubljev. . . Za rž, ki sem jo danes dal, vzamem tri in pol četrti. . . Sem za pol drugo četrt na boljem. . . Delavni dnevi niso računjeni. Hm! . . . Ako pa cena za pet rubljev

poskoči na četrť — potem zahtevam jaz deset in pol rublja — ne kaže slabo. . .“

Spet je zarožljajal po deski in se celo nasmešnil.

„Ako mi kaščo vso izpraznejo, potem mi ostane kakih petnajst tisočakov gotovine,“ je rekel skoro glasno.

Pa še to: odkod oni rž vzamejo za setev? Magacini so — prazni. Moji sosede, jeroški trgovci, nimajo nič. Vse žitnice so prazne. Iz Niza žita pričakujejo, pa zavoljo male vode ga dobijo za sejanje prepozno. . . Rž imam le jaz. Kaj ko bi še zvišal za pol rublja četrť? Po sedem rubljev. . . Kaj ne?

Spet je vzel desko, spet zarožljajal s kostmi in zaključil:

„Pol rublja je treba zvišati. Dajo! Prima-ruha, dajo, ker ni nikjer dobiti. Ni li njim vse edno, tem kmetavzom, pol rublja več, ali pol rublja manj? Saj jim ni treba v denarjih plačati.“

Med tem so bile duri čumnate zacvilile, nit njegovih logičnih izvajanj se je pretrgala. Soproga Duplova, Malanja Fedorovna, ženska visoka ter obilna, približno tridesetletna, je pogledala iz-za durij.

„Ivan, če meniš v cerkev iti, potem se požuri. Paranka je šla na reko po vodo — pravi, da je čula vabiti. . .“

Čehi in desnica.

Zgodovinsko iz politično zreli češki narod je naravni voditelj avstrijskih Slovanov. Trditi se sme, da bi Slovani v svoji skupni politiki ne bili nikoli preveč zavozili, da so hoteli pokoriti se vodstvu Čehov.

Dalekovidni češki politiki so vohali že od nekdaj vsako nevarnost, ki je pretila njihovemu državnemu pravu in bratskim narodom. Ko je leta 1867 sklical slaboglasni Beust ožji državni zbor, zoperstavljali so se takoj Čehi ter nagnili tudi kranjski in moravski deželni zbor, da nista volila poslancev v istega. Pri zopetnih volitvah so sicer Slovenci na Kranjskem v toliko podlegli, da se osamljeni niso mogli vstavljati, toda na Češkem in Moravskem so dobili zopet ustavo verci večino ter niso prišli v državni zbor. Vztrajali so na svojem zgodovinskem pravu, da je za zakonodajstvo češke kraljevine kompetenten jedino le deželni zbor, ter da v nemškem Dunaju nimajo ni srca ne smisla za narodnostne potrebe Slovanov.

Tudi novi državni red iz leta 1868 ni zadovoljil Čehov. Isti niso po novem redu marali priti niti v državni zbor, temveč so poslali pismeno izjavo, v kateri so terjali priznanje zgodovinskega prava češkega kraljestva, ki ima obsegati Češko, Moravsko in Šlesko, katero naj bi imelo z ostalim cesarstvom ednako zvezo, kakršno ima Ogrska. To je takozvano češko državno pravo.

Leta 1870. so sledili Čehom tudi Slovenci in Poljaki, in takoj se je polastil dunajske vlade strah pred slovansko vzajemnostjo. Grof Hohenwart je dobil od cesarja nalog, da spravi vladu s Čehi. Grof Hohenwart je bil mož diplomat in politik ob enem. Poljakom je dovolil posebne predprave njihovega jezika v Galiciji, a Čehom se je pripoznalo s cesarskim pismom z leta 1871 pravice češkega kraljestva.

To je bilo vladoželjnim Nemcem preveč in strmoglavili so pravičnega Hohenwarta, z njim pa tudi odpodili Čeha.

Še le ednako dalekovidnemu ministru Taaffeju se je posrečilo, privabiti Čeha zopet v državni zbor. Toda odločno so si pridržali pogoj, da se nikdar ne odrečejo zgodovinskemu pravu češkemu. S svojo neizprosno odločnostjo so si Čehi kmalu priborili, da se jim je dalo l. 1881 češko vseučilišče v Pragi. Pa tudi ostalim Slovanom so mnogo koristili. Le češkemu vplivu se imamo tudi Slovenci zahvaliti, da smo v oni dobi svojemu jeziku priborili večjih pravic v šoli in uradu.

Umakniti se je moral tudi za ravnopravnost dovzetni grof Taaffe. Od onega časa, pa do Badenija so bili Čehi skrajno nezaupni napram vladi. Da bi bili pač tudi ostali Slovani zasledovali ednako politiko rezerve!

Po Taaffejevem odstopu je sicer nastal med češkimi poslanci razkol, ki pa ni nikdar

privedel strank do odpadništva ali da bi bili le za trenotek pozabili, da so otroci edne matere, da se jim je boriti proti istemu sovragu. Razlika je bila, rekli bi, le bolj pojav različnih tempa mentov. Dočim so Staročehi bili v taktiki popustljivejši, imel je češki narod v Mladočehih čile in bojevite opozicionalce. In to je bila za Čeha in za vse avstrijske Slovane sreča. Pomirljivi in skoraj preveč popustljivi Staročehi bi se bili morda dali z znanimi vladnimi obljubami zvabiti v vladni tabor, nikdar pa ne Mladočehi. Da je bila politika Mladočehov prava in zdrava, temu je dokaz, da je vesoljni narod vedno z njimi simpatizoval.

Ideja Mladočehov je bila kmalu ideja cellega naroda. Stekli so si lepe uspehe, a niso postali zaradi tega veselja pijani ali popustljivi. Ostali so pri svojem državnem pravu: Češko Čehom.

Prišel je na krmilo avstrijske vlade grof Badeni, ki je dal Čehom jezikovne navedbe. To je bil Čehom velik uspeh, skoraj je isti obsegal večino njihovega programa, za katerega so se toliko let borili.

Postali so zaupljivi napram vladi, proglasili so se za državno ozir. vladno stranko. Bili so merodajni činitelj v desnici, v večini državnega zbora. Kot taki bi bili smeli zahtevati celo še več, zahtevati bi bili smeli, da vzame vlada njihov program za svoj program ter da jim izpolni vse zahteve.

Pa Bog je menda udaril avstrijsko vladu s slepoto. Poslušala je hrupno ugovarjanje Nemcev, katerim se ni z jezikovnimi navedbami skrivil niti las na glavi. Nikjer se niso jezikovne navedbe zadirale v pravice Nemcev. A vendar so prisilili s svojim krikom, da so se iste razveljavile. Vlada je s tem nepremišljenim korakom nasitila lačnega nemškega volka, a razdražila češkega leva.

Padli so trije ministri, in prišel je na krmilo grof Clary, mož, o katerem javnost ni drugega vedela, kakor da živi. In ta Clary je postal za tiratelj češkega naroda. Z ednim migljajem je vzel Čehom vse, za kar so se desetletja bojevali. Vse to je storil s hladnokrvnostjo človeka, kateremu niso niti malo znana narodna čustva. Z njegovim grabežem je bila pa tudi prizadeta vsa slovanska desnica.

Vkljub tej velikanski krivici so se Čehi še premagovali. V svoji popustljivosti kot stranka desnice so šli celo tako daleč, da so pomagali reševati vladu iz najhujše neprilike, da so sodelovali pri volitvi delegacij. Pri tem so upali, da mora priti dan plačila tudi za Claryja, češ, isti mora prej ali slej itak pasti. To se pa do danes ni zgodilo. Grof Clary se temveč obnaša bolj oblastno, kakor katerikoli njegovih prednikov.

Sedaj so Čehi prisiljeni, poprijeti se zadnjega sredstva, da rešijo neodvisni značaj: složili so se za obstrukcijo, toda za pametno in dovo-

ljeno obstrukcijo. Češki poslanci niso prišli do tega usodnega koraka toliko iz lastnega nagiba, nego češki narod zahteva to taktiko svojih poslancev. Ako je kje res, da je ljudski glas božji glas, je to na Češkem. Politično zrelo češko ljudstvo je pokazalo svojim poslancem pot odločnosti doma na Češkem in Moravskem še predno so poslanci na Dunaju vedeli kaj jim je storiti. Češki narod je občutil silovit udarec, kateri mu je bil zadan z odpravo jezikovnih naredeb. Še predno so njegovi poslanci tirali vladu na odgovor za to nasilje, pokrivali so češki rodoljubi s svojimi trupli domača bojna tla.

Vlada se ni ustrašila krvi užaljenih čeških rodoljubov, zato pa tudi češki poslanci ne morejo drugače, kakor da se uprejo vladi z vsemi dovoljenimi sredstvi.

Pri prvem nastopu obstrukcije so bili češki poslanci na desnici osamljeni. To bi bilo usodno za vse Slovane, ako jih pustijo same se bojevati. Voja taktika vlade bi to seveda toplo želela, kajti laglje je posamezne čete premagati, kakor pa skupno falango. Slovenski in drugi slovanski poslanci pač vedo svojo taktiko, toda že slovanska vzajemnost zahteva, da ne prepustijo Čehov pri sedanjem boju, kakor tudi Čehi nas niso in ne bodo pustili osamljene.

Sovražnika imamo vsi jednega, prijateljev pa nam je iskati v boju in v miru le v taboru Slovanov!

Naša politična uprava.

Da nam naša država nikakor ni prijetno domovje, temveč, da je zveržen in popačen prostor, v katerem se moreš pri vsakem koraku v sto voglov treščiti, naglašalo se je na jezo prizadetih že nešteto krat.

Nobenemu sloju in nobenemu narodu se ne da enakomerno sredstvo za razvoj, in ta trditev velja tako gledé na izobrazbo, kakor na zakonodajstvo, posebno pa še gledé na politično upravo.

Politična uprava — vzemimo samo slovanske pokrajine — ni primerna potrebam ljudstva in se ne oskrbuje z dejanskim sodelovanjem ljudstva. Z drugimi besedami, pri nas vlada birokratizem in to je edno zlo, drugo pa je, da je ta birokratizem slabo organizovan, vsled česar postaja vedno neznosnejši.

In ker je naša politična uprava tako slaba, ne služi niti ljudstvu niti državi sami. Sicer je menda ni države, ki bi bila v zadnjih petdesetih letih tolikokrat svojo upravo prenavljala in popravljala, kakor jo je naša Avstrija. Od leta 1868 se ista sicer ni bistveno spremenila, pač pa so se spreminjala okrožja. Vzrok temu so bili neprestani ustavni boji, ki so potisnili upravno vprašanje bolj v ozadje, dasi je bila krivica politične razdelitve očitna.

Oglejmo si malo naše politične inštanice: okrajno glavarstvo, državno namestništvo in mi-

„Zapoznil sem se tu s svojimi stvarmi in računi. Še v nedeljo ne dajo ti hudimarji človeku miru, da bi si čelo prekrižal. . . Ali že Vavila zaprega? . . .“

„Zaprega. . . Konj je brž gotov. . . Pa tudi jaz sem že oblečena. . . A ti si, kakor si iz postelje vstal. . .“

„Zame se ne brigaj. Jaz se hitro opravi!“ je hitel Duplov, sunil desko ter knjigo na mizo in hitel iz pisarne v svojo spalnico, kjer je visela njegova povsem nova obleka.

In ko se je začel oblačiti, je neprenehoma mislil:

„Glej, kako sem se zakasnil. Sramotno je tako zamuditi službo božjo! . . . Kaj takega se mi še ni pripetilo, odkar živim. Kakšen greh!“

No pri tem pobožnem premišljevanju se mu je v globini srca vedno in vedno budila misel:

„Za polovico rublja bo le treba zvišati četrt.“

III.

Četrt ure pozneje je prišel Duplov iz hiše v docela novi dolgi suknji, v novi kapi in v visokih, škripajočih svetlih škornjih. Za njim je ošabno prišustela Malanja Fedorovna v lisasti kašmirovi obleki in s svilenim robcem na glavi. Za njima se je usulo pet deklet, od osem do

dvanajst let starih. Vse so se poslavljale in kričale ednoglasno:

„Atej! Prest nam seboj prinesi. . . Tam pri cerkvi jih prodajajo!“

„Dobro, dobro,“ je govoril Duplov, poljubljajoč hčerkice in hkratu ogledujoč novi koleselj in rjavca, ki je bil osnažen ter kaj lepo razčesan, in opravo, ki je žarno blestela na solncu. Že je bil del edno nogo v koleselj, pa hipno se spomnil:

„Kakšen sem? S hčerkami se poslavljam, a Peterčka danes še nisem videl! . . . Tudi od njega se moram posloviti. . .“

„To še tudi!“ zahudila se je žena radi novega zadržka.

„Nikar se ne jezi,“ je menil Duplov. Peterčka še moram preje videti. . . Kaj so dekleta! Te se pomože! A sin — bo moj po močnik!“

In Duplov, spremljan od deklet, se je vrnil v sobo, kjer je v zibelki ležal Peterček, zdrav, rudeč pol leten deček, ki se je veselo smejal očetu naproti ter iztegal k njemu svoje debele ročice. Živahno, bistrooko dvanajstletno dekletce se je sukalo okoli zibelke ter oblačilo Peterčka.

Oče ga je dvignil iz zibelke, zaučkal na rokah poljubil dvakrat na kodrasto zlatolaso glavo in položil pestunji na roke.

Nekoliko minut zatem je že sedel v koleselju in držeč za vajeti, prigovarjal rjavcu, ki je lepo gibaje vrat in ponosno stopicaje, drdral s svojim gospodarjem proti cerkvi.

„Kaka vročina je postala! . . . Tako solnce pripeka. — a ura je komaj osem. . . Kakšna vožnja bo še le po maši!“ je rekel Duplov soprogi, ki je mižala in se branila z dlanjo ter robcem solčnih žarkov.

„Ali je to tako daleč? Poltretjo vrsto je od nas do cerkve. Kakšna daljava je to za konja?“

„Le poglej! Rjavec je že zdaj poten. Ta ne dirja tako zlahka, kakor moj šarec. . . Tisti bi naju hitro pripeljal! . . .“

In vso pot do cerkve je hvalil svojega šarca ter slikal v najlepših barvah, dasi pretirano njegove vrline.

Cerkev se je prikazala na griču nad rečico, in zvonjenje se čuje vedno bliže in bliže. Koleselj se pripelje v selo, in od vseh strani se klanjajo Duplovu in ga pozdravljajo:

„Dober dan, Duplov. . . Kupec imenitni. . . Zdravstvuj, dobrotnik naš,“ sliši se od vseh strani.

In Duplov odzdravlja na vse te poklone ter pozdrave, s primerno dostojnostjo, kima z glavo, in bolj nego kedaj si je v svesti svojega

nisterstvo za notranje posle. Okrajno glavarstvo je prva instanca; njegovo okrožje obsega po dva do štiri sodnijske okraje. Že njih sestava ne odgovarja namenu, ker so na edni strani preobsežna, na drugi pa premajhna. Preobsežna so kot prva instanca v vseh malenkostnih zadevah, kajti stranka potrebuje šestokrat cel dan, predno dospe tja, opravi svojo stvar in se vrne domov. Sicer so se ustanovile v novejšem času v posebno obširnih okrajnih glavarstvih posebne ekspoziture (n. pr. v področju okr. glavarstva Celje v Mozirju in Konjicah), toda povsod še take podružnice, kakor bi jih imenoval, ne obstajajo in tudi tiste, ki so že ustanovljene, imajo prav omejen delokrog, tako, da so stranke v važnejših zadevah še vedno primorane obračati se do glavarstev samih.

Največja napaka pa je, da se sodišča, davkarije, zemljiške knjige in druge naprave ne nahajajo v istem kraju kakor okrajno glavarstvo. Zato so se vse novejšie naprave ločile od politične razdelitve okrajev in se nastavile v okrajih okrajnih sodišč tako n. pr. okrajne bolniške blagajne, oskrbovališča, okrajni zastopi itd. Pri takih okoliščinah pa so obsežna okrajna glavarstva nezmisljena.

V važnejših stvareh pa so okrajna glavarstva premajhna, kar potrjujejo zlasti zadeve tičooče se obrtnega prava. Dočim odločuje v privatno pravnih zadevah nad 500 gld. kolegijalno organizovano sodišče prve instance, sklepa o dovoljenju kakega obrtnega podjetja samo eden ednstranski juristično izobraženi uradnik na podlagi mnenja okrajnega zdravnika, dasi je blagor celega okraja odvisen od prospevanja obrti in dasi se gre često za ogromne glavnice. Zato je pač nujno potrebno, da odločujejo o gospodarski upravi kolegijalne strokovnjaške oblasti prve instance, v kojih področje bi spadala večja okrožja liki ona okrožnih sodišč.

Oblasti pa bi dalje morale osebno popolnoma poznati ljudi in stvari, poznati bi morale potrebe prebivalstva in kraja. To je mogoče le od takih uradnikov pričakovati, ki so vzrasli v dotičnem kraju in, ki so se z dotičnim prebivalstvom tesno spojili, skratka od uradnikov, ki smatrajo delovanje v okraju za svoj stalen namen. Vsak pot, vsaka mitnica, vsak obrt ima za okraj individualen pomen. In baš okrajna glavarstva so le nekaka nižja stopnja, za mlade plemenitaške zvezde, ki vsled svojih namišljenih stanovskih predprav in vsled kratkega bivanja v okraju nočejo in ne morejo spoznavati dejanskih razmer. Zato pa so baš naši politični — med Slovani skoro izključno tujerodni — uradniki edna največjih ovir omike in izobrazbe, oni često največ škodujejo obrtu in sploh gospodarstvu, ker ne umejo ljudstva zato vzbujati.

Vsem tem zahtevam pa more zadostovati le pametno urejena in po državnih strokovnjakih podpirana samouprava okrajev in okrožij, ki bi opravljala vse državne posle prve instance. Taka

okrožja v obsegu naših okrožnih sodišč je mogoče tudi v narodnostnem oziru stvoriti. Njih umestnost pokazala bi se kmalu v državni upravi in narodnem gospodarstvu.

Še bolj nerodno kakor okrajna glavarstva so urejena državna namestništva. Le ta so v obče druga instanca, katere naloga je okrajna glavarstva nadzorovati in med njimi ter ministertvom posredovati. Kot druga instanca naj bi odločevala liki višja sodišča o zadevah, v katerih se stranke do nje obračajo. Namestništvo pričakuje vedno, da se ga podrega, semo ob sebi ne stori ničesar, ker uradniki vrh tega vsled neznanja razmer v svojem okrožju tega tudi ne morejo. Drugič je pa njih uredba popolnoma napakna. Namestništva kot srednja, torej najmanj važna instanca, so najbolj natanko urejena. V njih se nahaja največ strokovnih oddelkov. Ministerstvo za notranje posle pa, ki naj presoja naredbe namestništev, ima manj strokovnih oddelkov in se deli po kronovinah. Torej odločuje v tretji instanci nestrokovnjak nad strokovnjakom.

Srednje naše instance pa so vrh tega nedneke. In le čuditi se je, kako more biti manjše namestništvo v istem obsegu pristojno, kakor recimo dvakrat toliko. Če se zanaša ministerstvo na srednjo instanco kot strokovnjaško, potem mora biti njen delokrog večji, če pa jo smatra samo za pregledno instanco, potem mora biti manjša, ako naj zadostuje svoji nalogi.

Naše srednje politične instance dejanski ne odgovarjajo svojemu namenu, ker so preobširne, ker se raztezajo po posameznih kronovinah, v katerih ni okrožij v njih podporo, v razdelitev po kronovinah pa je največje zlo v naši politični upravi, ker v njih stanujejo često narodnosti sovražee se do skrajnosti, katerim vlada namestnik kakor kak podkralj, ki gleda le na gori in uglaja pot plemenitaškim svojim somišljenikom in podanikom.

Da je politična uprava zlasti druge instance nespametna, kažejo novodobni odrastki njeni, ki so čim mlajši tem nezavisnejši od nje. Višja deželna sodišča delijo n. pr. kronovine in jih spajajo po narodnostih, seveda ne povsod, zlasti ne, kar se tiče slovanskih pokrajin.

Železniško ministerstvo je višja instanca desetim ravnateljstvom drž. železnic, ki niso razdeljena po kronovinah, trgovskemu ministerstvu je podrejeno istotako deset poštnih ravnateljstev, ministerstvu za deželno obrambo devet teritorialnih poveljstev. In vse te podrejene instance razpadajo zopet na več ali manj poduradov in naprav, kakor je baš potrebno in umestno.

Samo politična uprava se noče tako urediti, da bi odgovarjala dejanskim potrebam. Vse novodobne naprave se emancipujejo od politične razdelitve. In državljani ima vedno to sitnost in dostikrat škodo, da mu je tako pri prvih kakor pri drugih instancah tekati od ednega kraja v drugi, kakor že nanesejo opravlki in kakor so dotični uradi razmetani.

Kolika škoda za posameznika in za celo državo, nad katero se utegne ta napaka bridko maščevati.

Razlogi za odpravljenje te zastarele politične uprave so tako tehtni, da jim more nasprotovati le še gospodoželjnost nemških birokratov in plemenitašev, ki bi zgubili z njo vsa tla za nadaljno krivično in nezaslužno paševanje.

Proč torej s podkralji v podobi državnih namestnikov in njih kronovinami, na njih mesto pa narodnostno samoupravo; proč s samovladarji — okrajnimi glavarji, na njih mesto krajevno samoupravo, katera je edino sposobna pospeševati razvoj narodov.

Celjske novice.

☛ Cenjenim p. n. naročnikom, ki za letos še niso poslali nič naročnine, naznanimo, da bomo s prihodnjo številko povzeli po pošt-nem povzetju naročnino in prosimo, da blagovole uvaževati to našo naredbo.

(Okrajni zastop celjski) ima dne 11. decembra t. l. sejo, v kateri se voli odbor in načelnik. Zboruje se v porotni dvorani okrožnega sodišča v Celju. Začetek ob 10. uri dopoldne.

(Okrajnim zastopom) Okrajni odbor Stainz pošilja vsem okrajnim odborom na Štajarskem neko peticijo na državni zbor, zadevajočo pridobitev smodnika za streljanje proti toči po nižji ceni s tem, naj bi to peticijo podpisali in izročili državnemu poslancu Girstmayerju. Slovenski okrajni odbori se pozivljajo, da podpišejo to peticijo, da pa jo izročijo našemu državnemu poslancu g. plem. vitezu Berksu.

(Miklavžev večer) priredi „Celjsko pevsko društvo“ v torek dne 5. decembra v veliki dvorani „Narodnega doma“. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstop je prost udom narodnih društev ter po njih upeljanim gostom. Po Miklavževem nastopu vrši se prosta zabava. Slav. občinstvo se vljudno opozarja, da blagovoli namenjene darove z različno pisanim naslovom oddati do torka opoldne čitalnišnemu slugi.

(„Tat v mlinu“), burka s petjem v 3 dejanjih, priredi „Celjsko pevsko društvo“ v nedeljo dne 3. decembra v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Celju. Pri predstavi sodeluje celjska narodna godba pod vodstvom g. Fr. Koruna. Blagajnica se odpre ob polu sedmi uri. Začetek ob polu osmi uri. Vstopnina: Sedeži v parterju 1. in 2. vrste 80 kr., 3. do 7. vrste 60 kr., 8. do 16. vrste 40 kr. — Sedeži na balkonu 60 kr. — Stojišče 30 kr.; dijaki, vojaki do narednika in redni udje delavskega podpornega društva 20 kr. Vstopnice ima v predprodaji trgovina Dragotin Hribarja.

(Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj) zboruje v nedeljo dne 3. t. m. ob polu 11. uri dopoldne v deški okoliški šoli v Celju po sporedu: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve z naveti. 3. Poročanje o glavnem zadnjem zborovanju „Lehrerbunda“. 4. Raznoternosti.

važnega pomena, položaja, katerega zavzema sredi tega revnega, bornega ljudstva.

Pripeljal se je k cerkveni ograji, stopil z voza, a že primejo konja, okrog njega se rinejo in gnetejo razni nemaniči, in mu govore:

„Le idi, Duplov, v hram božji. Mi bomo na tvojega konja pazili. . . V senco ga postavimo — in sena mu damo.“

In on se pokriža ter stopi v cerkev, kjer cerkovnik že odmoli rožni venec. . . Cerkev je natlačena naroda, v njej je že pred mašo so parno ter znojno. Ne brez truda se pririne Duplov s soprogo do omare s svečami, kupi za celi rubelj sveč in jih sam raznaša in postavlja pred svetnike ter se prikloni povsod do tal. Končavši to, gre Duplov na svoje obično mesto, na kor, ter vstopi ponosno in oblastno, češ, njemu se spodobi ondi stati. Saj pa tudi ne nosi grošev v cerkev, kakor drugi, a vsako leto daruje v cerkveno blagajno sto rubljev, in onega svetnika je dal prenoviti, tega pozlatiti in kadilnico je podaril, pa mašni plašč je kupil.

„A sedaj, ako bi dal Bog tisto kaščo ljudem sprazniti,“ tako premišljuje Duplov, „potem bi odprl šele možnjo; ne smililo bi se mi kupiti s petdeset pudov težek zvon. . . Joj, joj, ne zdelo bi se mi škoda. . .“

On skuša poslušati molitve in popevanja ter sam moli, a po glavi mu neprestano roji:

„Ako se posreči namesto pet za šest rubljev prodati — bi bilo še boljše! Oh, Gospod! kaj bo z mano? . . Bog mi grehe odpusti na vesoljni sodbi. . .“

A hipec pozneje ga spet moti barantija, spet ga nadlegujejo računi.

„Za polovico rublja zvišam! Ali drugi ne odirajo? Ka pa to? A kaj ko bi namesto za polsedma za sedem prodajal? Saj nima nihče drug žita? Jaz ga imam! Nu, i. . . Za plavajoče, potujoče, bolane in jetnike. . . Reši jih o Gospod!“

In med svetim opraviлом je Duplov rešil vprašanje o žitni ceni:

„Za sedem rubljev bom prodajal četrt. Saj tem neumnim kmetavzom ni nič pomagano, ako je žito ceno, potem pa v krčmi posedajo. Jaz pa ne zapravim nič ter nekaj za cerkev dam.“

In celo nekam zamišljeno je pogledal na kmetavze, ki so vzdihovali, se križali, molili ter do tal uklanjali.

Cerkovnik, ki je baš med tem prinesel Duplovu blagoslovljeni kruh na krožniku, šepnil mu je na uho:

„Vi in vaša soproga sta povabljeni k proštu na pirog. . . Neki tuji gosti so danes prišli. . .“

„Dobro. Povej, da prideva.“

Toda cerkovnik še ni odlazil, ko je nekdo od zadej močno zmandral Duplova za rokav; in ko se je leta zavzet obrnil, videl je pred seboj znani obraz cerkvenega čuvaja Miheja, kateri je že približno trideset let zaporedoma opravljal isti posel. Stari je bil značajan in rezek človek; on se ni nikogar bal, nikomur se ni uklanjal in vsakega je tikal:

„Kaj bi rad?“ vprašal ga je malo nejevoljno Duplov.

„Pojdi ven — sam zveš.“

Duplov mu je sledil, in stari Mihej mu je na pragu malone kriknil na uho:

„Jeroškino gori!“

„Kaj? kaj?! Si nor, kali?“ je zamomljaj prestrašeni Duplov, stopaje od Miheja.

„Ondi le! Na! Poglej sam!“ zarežal se je vanj čuvaj, ter kazal s prstom proti iztoku od cerkve, kjer se je iz-za lesa dvigal gost kolobar dima.

Duplov si je prasn timerase in skoro zastokal:

„Ženo poklič! Malanjo. . .“

(Dalje prih.)

(„Celjski Sokol“) priredi svoj redni občni zbor v soboto dne 16. decembra t. l. ob 8. uri zvečer v čitalnični dvorani v „Narodnem domu“ s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav. 2. Čitanje zapisnika. 3. Poročilo tajnika. 4. Poročilo blagajnika. 5. Poročilo računskih pregledovalcev. 6. Poročilo načelnika telovadcev. 7. Poročilo predsednika biciklističnega kluba. 8. Volitev staroste. 9. Volitev podstaroste, odbornikov in namestnikov. 10. Volitev računskih pregledovalcev. 11. Slučajni nasveti. K polnoštevilni vdeležbi vljudno vabi odbor.

(Stoletnica rojstva A. M. Slomškega.) Dne 26. m. m. je minolo 100 let, odkar se je rodil Slovincem na Ponikvi nepozabni vladika Anton Martin Slomšek. Kmalu se bo pričelo s proslavami tega znamenitega leta spodnještajarskih Slovencev.

(Nov brzovlak) namerava južna železnica uvesti na progi Dunaj-Trst, ki bo prevozil to progo v 12 urah.

(Pommerjeva budalost.) Celjski državni poslanec dr. Pommer še vedno ne razločuje avstrijskega parlamenta od magistratne zbornice celjskih očetov. V seji državnega zbora dne 22. m. m. je vsekakor mislil, da je v Rakuševem zboru, sicer bi si ne bil drznil staviti tako bedastega predloga. Zahteval je namreč: 1. Obravnavalni jezik avstrijskega parlamenta je nemški. Govoriti se sme le nemški, interpelacije se smejo vlagati le v nemškem jeziku. 2. Poslanci, pri katerih je dokazano, da niso nemščine prav nič zmožni, smejo se z dovoljenjem zbornice svojega materinega jezika posluževati, morajo pa poprej predsedništvu popolni koncept svojega govora, ozir. interpelacije v nemškem prevodu predložiti. V stenografični zapisnik sme pa se le ta nemški prevod sprejeti. — Le poslaniška imuniteta je baje obvarovala Pommerja, da ga niso takoj po njegovi interpelaciji odposlali v opazovalnico umobolnih v Feldhof.

(Porotne obravnave) pri celjskem okrožnem sodišču. Pri zadnjem letošnjem porotnem zasedanju od 20. do 25. listopada so bili toženi: 1. Jakob Zupanc, 24 let star, doma iz Bukovega žlaka pri Teharjih, tožen zaradi posilstva, je bil obsojen na dve leti težke ječe. 2. Andrej Kuhar iz Loke pri Zidanemmostu, zaradi tatvine že iz navade, obsojen v petletno ječo. 3. Franc Grubič iz Št. Lenarta pri Brežicah, tožen zaradi umora, je bil oproščen. 4. Andrej Pančič, po domače Lustigar, doma iz Cerin pri Ponikvi ob južni žel., 50 let star, je bil tožen, da je ukradel Antonu Zdolšek 2 kobili, konjsko opravo in voz; tatvina pa se mu ni dala dovolj dokazati ter je bil oproščen. 5. Josip Savrič, župan v Selah pri Brežicah, tožen zaradi uradne zlorabe, obreko- vanja in goljufije, je dobil 14 mesecev težke ječe. 6. Jurij Kočar, 73 let star, tožen zaradi uboja 71letnega Josipa Pezdevškega, je bil obsojen le zaradi težke telesne poškodbe v trimesečno ječo.

(To je le ednakopravnost!) Pri zadnjem porotnem zasedanju je zahteval porotnik gospod Oroslov Kušec, tajnik okraj. zastopa v Šmarju pri Jelšah in posestnik pri Slatini, naj se prebere pouk porotnikom tudi v slovenskem jeziku. Nemški listi zaradi tega, in ker so se porotniki oglaševali s „tukaj“, kar divjajo, češ, to je političen fanatizem, taki porotniki ne morejo biti nepristranski. Le počasi! Zakon sicer zahteva, da mora biti porotnik zmožen obeh deželnih jezikov, nikjer pa ne stoji, da ima vso prednost pri tem le nemščina, dočim bi bilo znanje slovenščine le nekaj nepotrebnih šport. Vsi možje, ki pridejo v Celje za porotnike, znajo dobro slovensko, ker bi drugače na Spod. Štajarskem ne mogli živeti. Ako pa se hoče izbirati le take, ki so tudi nemščine popolnoma zmožni, pa jih niti med celjskimi meščani ne morejo nabrati. Vrh tega imajo soditi skoraj izključno v slovenskih zadevah, ker Nemcev pravih na Sp. Štajarskem sploh ni, ter seveda potem tudi nemških hudo- delnikov ne more biti. Recimo pa, da bi se hotelo porotnike skupno poučiti samo v slovenščini, kako bi zahrneli oni nemškutarji, ki sicer znajo, pa se sramujejo slovenske materinščine. Ali pa smemo trditi, da so le ti zaradi tega pristranski in za porotnike nesposobni? V področju celjskega okrožnega sodišča živi 95% Slovencev in le 5% Nemcev. Naravno in pravično bi bilo,

da bi imela slovenščina pri tem sodišču tudi v razmerju enako pretežne pravice. Ako pa se nemštvo že zaradi samega slovenskega zglašanja in poučevanja porotnikov zgraža, kaže to le nenasitenost in nerazsodnost Nemcev. Naši poslanci pa so prošeni, da tudi tej zadevi posvetijo svojo pažnjo.

(„Čorbar“ Golitsch in policaj Urch obsojena.) Dne 29. nov. sta bila pri tukajšnjem okrajnem sodišču obsojena znani izzivalec bivši kavarnar Golitsch na globo 30 gld., odnosno 6 dni zapore ter mestni policaj Urch na 10 gld., ozir. 48 ur zapore. Prvi je razžalil na časti slovensko kramarico Zakotnik, drugi pa jo je pri isti pri liki brez vzroka sunil.

(Sorodna kri.) Celjski Nemci uživajo sedaj najlepše dni svojega življenja. Povabili so semkaj kakih 20 divjakov iz črne Afrike, takozvanih Šilukov. Divjaki so se odzvali vljudenemu povabilu ter že drugi teden plešejo in pojejo pred srečnim nemškim občinstvom. „Vahtarca“ je že tudi prinesla obširne ocene, kakršnih bi si ne stekel sam Schiller ali Goethe, ko bi stopil pred celjsko nemško občinstvo. Na teh divjakih je vse lepo: skakanje, rjojenje in blebetanje, vsaj omenjeni listič povzdiga te vrline, češ, da naša slovenska govorica se lahko skrije, ker ni tako blaglasna; pa tudi petje divjakov prija celjskim Nemcem bolj nego naše. Nas veseli, da je celjsko nemštvo zasledilo v Šilukih sorodno kri. Privoščimo jim pobratimsko zabavo, imamo vsaj mi tako dolgo mir v mestu, dokler sta si te dve pasmi v objemu. Da Nemcem v primeri z divjaki ne prija več naša govorica in naše petje, to vzamemo na znanje. Ker pa mi nikakor ne mislimo privandranim Nemcem in njihovim gostom Šilukom na ljubo zapustiti naše domovje in dedno zemljo, svetujemo našim Nemcem, naj se kar pridružijo Šilukom ter z njimi odrinejo v — Afriko. „Gliha v kup štrih!“

Interpelacija

poslanca viteza pl. Berksa in tovarišev na pravosodnega ministra.

V okoliščini okrožnega sodišča v Celju našlo se je pri zadnjem ljudskem štetju 11.659 Nemcev in 209.367 Slovencev, to je 5% Nemcev in 95% Slovencev, v nekaterih okrajih tega okolišča je odstotek Slovencev še višji.

Iz tega bi se dalo pod normalnimi odnošaji sklepati, da pripadajo sodni uradniki tega sodnega okolišča po pretežni množini slovenski narodnosti, toda ravno nasprotno je; obstoji navada, da se pošlje največji del štajarskih Slovencev, ki se posvetijo sodniškemu poklicu, na Kranjsko, in redki sodniki slovenske narodnosti, ki službujejo na Štajarskem, ne morejo upati, da se jih porabi kje drugje, kakor pri katerem oddaljenem sodišču.

Le tuintam se posreči, da se imenuje ali pokliče kateri sodnik slovenske narodnosti k okrožnemu sodišču v Celje.

Službena starost in sodniška kvalifikacija sta tukaj popolnoma postranski stvari, odločilno je le politično zadržanje, to je narodnost — slovenska seveda.

Oni sodni uradniki slovenske narodnosti, ki se od predsednika c. kr. nadsodišča predlagajo za mesto pri c. k. okrožnem sodišču v Celju, katero predlaganje je isto kot imenovanje, gotovo ne pripadajo k narodnim odločnjakom, oni so pod tako mnogostransko kontrolo, da si sploh misliti ni mogoče, da bi drugače kakor boječe samo po pravici in zakonu sodili.

Če pa je tedaj vključ temu sodni uradnik slovenske narodnosti v javnosti izpostavljen najostrejšim napadom, tako je dolžnost justične uprave te sodnike braniti, če nočemo, da bo nastala zmešnjava v razsodbah z nasilstvom na slovenske sodnike.

V seji dne 22. novembra t. l. sem kazal v interpelaciji, pod kako ničevnimi pretvezami se neprestano zaplenja slovenski tednik „Domovina“, tudi v Celju izhajajoča „Deutsche Wacht“ predbaciva dvema sodnikoma slovenske narodnosti direktno pri sodnem izreku strankarstvo in list zapade konfiskaciji še le potem, ko je 24 ur in dalje ležal v vseh javnih prostorih.

Dotična mesta se glasijo: „Ko smo videli v sodni dvorani sedeti sodnega svetnika Gregorina in sodnega pristava dr. Krančiča, bili smo „v nemškem taboru“ (!) o izidu procesa na jasnem. Saj je splošno znano, da sta gospod Gregorin, kakor tudi dr. Krančič, fanatična Slovenca, pri prihodu Čehov s Starega gradu jih na kapucinskem mostu srčno pozdravila.“

In nadalje se glasi: ... „da ne moremo ljudskemu glasu neprav dati, ako isti dvomi o popolni nepristranosti nad Bovho izrečene sodbe...“

Slučaj, o katerem je sodil senat, obstoječ iz dveh sodnikov nemške in dveh slovenske narodnosti, se je nanašal na obtožbo zaradi težke telesne poškodbe. Slovenski zatoženec je dokazal z mnogobrojnimi zapriseženimi pričami, da se je nahajal v stanu opravičenega silobrana, na kar je sledil oprostilni izrek, katerega oporeka „Deutsche Wacht“.

Podpisani stavijo na prevz. g. pravosodnega ministra udano vprašanje:

1. Ali je ekselencia pri volji urediti, da se pri vsakojako potrebnih, prosimo mogoče redkih zaplembah, postopa za slovenske in nemške tiskovine po istih načelih?

2. Kakšno izdatno varstvo smejo sodni uradniki slovenske narodnosti pričakovati od programatično napovedane nevtralitete visoke vlade in od vaše ekselence pri izvajanju svojega sodniškega poklica napram nevarnosti, da se na njihove sodne izreke z nasilstvom vpliva?

Na Dunaju, 27. novembra 1899.

Perič.	Berks
Povše.	Žičkar.
Pfeifer.	Wachniansky.
Dr. Gladyszowski.	Barwiński.
Einspieler.	Dr. Trumbić.
Dr. Stojan.	Dr. Gregorec.
Dr. Žitnik.	Vuković.
Pogačnik.	

Spodnje-štajarske novice.

(Duhovniške premembe.) Župnijo Sv. Bolfena na Kognu je dobil č. g. Ivan Zadravec, kapelan pri Kapeli. Župnijo Stranice bo opravljal vsled smrti župnika č. g. Marka Štuhca, č. g. Mat. Karba, župnik v Žrečah. Kaplanom je zopet nastavljen v Dobrni ondotni provizor č. g. Matija Zemljič. Premeščena sta č. g. kapelana: Anton Kolar od Sv. Petra pod Sv. gorami v Novo cerkev in Jakob Fink od Sv. Martina pri Vurberku k Sv. Petru pod Sv. gorami. Zaradi bolezni je upokojen č. g. Gregor Potokar, kapelan v Novi cerkvi. Umrli je dne 24. m. m. v Laškem trgu upokojeni župnik od Sv. Fračiška pri Gornjem gradu č. g. Janez Krener. R. i. p.!

(Učiteljske premembe.) Nadučiteljem je imenovan pri Sv. Duhu na Stari gori pri Radgoni ondotni začasni vodja g. Josip Sterniša. Stalno je nameščen na nemški šoli v Brežicah ondotni začasni učitelj g. Ignacij Löschnig.

(Osebnostna vest.) Pravni praktikant g. dr. Armin Lorber, je imenovan avskultantom pri okrožnem sodišču v Mariboru.

(Imenovanje.) Žandarmerijski okrajni stražmojster v Ptujju gosp. Josip Požun, je imenovan okrajnim tajnikom za Štajarsko.

(V Grižah) se je vršil 26. novembra t. l. letni občni zbor „Kmet. bralnega društva“. Posebno važen sklep je bil: z decembrom mesecem t. l. prične nedeljska šola. Poučevalo se bo zlasti o sadjarstvu in vinarstvu. Oziralo se bode v prvi vrsti le na ude bralnega društva. Širše poročilo prihodnjič.

(Otvoritev železnice Velenje-Spod. Dravograd-Volčberk) se vrši dne 15. t. m.

(Iz Dobrne) Sad nemške šole. „Fir gemende hama gemaht Odi (und die) puhštaben di ceiln umstircen prim (?) rebaretur.“ (Naročilo za nekega mizarja.) Nemec pač — povsod brate ima, toda pogledajte si kakšne!

(Dve vprašanji.) Čemu ima c. kr. politična ekspozitura v Mozirju samo nemški pečat? Zakaj se tako dolgo ne volijo načelniki krajnega šol. sveta v gornjegrajskem okraju? — Odgovor se pričakuje.

(Umrli je) v Trbovljah dne 21. m. m. gospa Terezija Dolničar, soproga ondotnega veleposestnika in gostilničarja g. Matije Dolničar. — Blag ji spomin!

(Krajni šolski svet v Loki pri Zidanem mostu) se je za prihodnjo perijodo konstituiral. Njega udje so: Fon Vincencij, Kajtna Anton, Kajtna Jožef, Morinc Jakob in Kokotec Franc. Krajnim šolskim ogledom imenovan je g. Ivan Jakša, trgovec v Loki. Načelnikom je zopet izvoljen g. Iglar Mih., nadučitelj, namestnikom pa tudi ednoglasno č. g. Skuhersky Leop., priljubljeni župnik loški. To so možje mirnega mišljenja in pričakovati je od njih le uspešnega delovanja. Sklenilo se je, naročiti novi od prof. dr. Franc Umlaufa prirejeni globus s slovenskimi imeni.

(Tatvine obdolžen.) V Kalobju je bil okraden dne 28. avgusta t. l. Franc Pleterski za 4005 gld. Iz jeze in nevoščljivosti so obdolžili tatvine Janeza Pisanca. Okrožno sodišče je obtoženca spoznalo nedolžnim ter ga izpustilo. Velike previdnosti je treba, ko se gre za čast bližnjega!

(Za poškodovane po ujmah) v občini Brezje v rajhenburškem okraju, o katerih smo zadnjič poročali, da se ne briga za nje niti politična oblast niti njihov drž. poslanec, nam je popolniti po poročilu, ki smo ga dobili iz Dunaja, da je storil poslanec J. Žičkar vse, kar je bilo v njegovih močeh ter je dobil obljube pri okrajnemu glavarstvu v Brezicah in v dotičnem oddelku ministerstva.

(Iz Brezje) nam piše in popravlja Fr. Sikošek, da ni on nikdar agitiral za nemškega notarja Wiesthalerja, katerega da niti ne pozna. Pač pa je enkrat v neki gostilni v pogovoru omenil o navedenem notarju to, kar mu je nekdo pravil in kar smo mi potem priobčili.

(Bralno društvo v Pišecah) priredi na praznik M. Božje t. j. 8. grudnia t. l. po večernicah v šolskih prostorih svoje letno zborovanje z navadnim sporedom. Ob ednem se bode pobirala tudi društvenina. Pri tej priliki bode predaval deželni potovalni učitelj M. Jelovšek o umni živinoreji s posebnim ozirom o umni svinje-reji. K obilni udeležbi vabi odbor.

(V Konjicah) se je vršila pretečeno nedeljo „Slomšekova beseda“ z ljudskim shodom. Sprejele so se resolucije: Slovenskim poslancem se izreka popolno zaupanje. Vztrajajo naj pri se danji večini ter podpirajo Čeha. Delujejo naj na to, da se bo prihodnje leto štel ljudstvo po narodnosti, a ne po občevalnem jeziku. Cesarska vlada naj se prisili, da se bo ljudsko štetje vršilo zakonito. Celjska policija se naj podpravi. C. kr. uradom v Konjicah se naj priskrbijo dvojezični pečati in napisi.

(Gozdni požar.) Dne 28. novembra t. l. nastal je strašen požar na Dnatski gori. Več sto sežnjev na obsegu gorele so gošče. Prizor je bil strašen. Po celodnevem trudu omejili smo požar. Kako je nastal ogenj, ni znano.

(Zlato mašo) in ob enem 25letnico župnikovanja je obhajal pri Sv. Janžu na Dravskem polju č. g. župnik Simonič. Občini Sv. Janž in Sv. Marjeta sta ga imenovali ob tej priliki svojim častnim občanom.

(Biskup Strossmayer) je zahvalil ljutomersko čitalnico, koje član je isti, za brzojavno čestitko k 50letnici vladikovanja s sledečim lastnoročnim pismom:

Slavnoj čita nici

u Ljutomeru.

Hvala lepa na čestitki i pozdravu! Bog dragi blagoslovio slavnu čitalnicu i svakom svojom milosti obasuo. Preporučujem se i v buduće ljubavi i uspomeni ter ostajem

Vazda privrženi prijatelj

J. J. Strossmayer.

(Požar.) je uničil v Rožičkem vrhu pri Sv. Jurju na Ščavnici poslopje krčmarja Žilavca.

(Nova pošta.) Kakor smo že omenjali, otvori se s prvim decembrom v župniji Sv. Antona v Slov. goricah nova pošta, ki bo nosila slovensko ime „Cerkovnjak“. Nova pošta bo imela dnevno zvezo s pošto pri Sv. Trojici v Slov. goricah. Da ni dobila nova pošta samo nemškega imena „Kirchberg“, je zasluga nekih domačih odločnih narodnjakov.

(Svojega očeta ustrelil). Pred mariborskim porotnem sodiščem je stal pretečeni teden Anton Peserl iz Brebrovnika, kateri je s puško ustrelil svojega očeta ter obstrelil njegovo oskrbnico Amalijo Žniderič. Obsojen je bil v 10letno ječo.

(Obsojeni ponarejalci denarja.) Mariborsko porotno sodišče je obsodilo 29letnega Josipa Potočnik iz Rjevasi v 12letno, 22letnega Franca Poplatnik iz Cvetkovcev v 10letno ter 44letnega agenta Franca Windisch iz Varce v 5letno ječo. Vsi trije so se pregrešili s ponarejanjem bankovcev.

(Društveno življenje v Mariboru) se je začelo zelo živahno razvijati, za kar gre hvala nekaterim mlajšim a spretnim narodnjakom. Ondotna „Slovanska čitalnica“ je priredila dne 30. m. m. izborna veselico z gledališko predstavo in s petjem. V nedeljo dne 3. t. m. priredi pevsko in bralno društvo „Maribor“ v „Narodnem domu“ Miklavžev večer z bogatim sporedom. Škoda, da se ne moremo celjski Slovenci odzvati ta večer mariborskim pobratimom, ker imamo tudi v Celju ta večer gledališno igro.

(V Orehovi vasi) pri Mariboru so zmagali pri občinskih volitvah v vseh treh razredih Slovenci.

(Gradec se majel) Pretečeni teden so bile dopolnilne volitve za graški mestni svet. Nemci so se delili v štiri stranke, vsled česar je prišlo v tretjem razredu do ožjih volitev ter sta bila izvoljena tudi socijalna demokrata Pangratz in Resel. S tem je prišel Gradec v nevarnost, da mu bodo kmalu načelovali sosijalni demokratje.

Državni zbor.

Debata o zatožbi Thunovega ministerstva se je zaključila šele v seji dne 22. novembra. Konec nemški komediji je bil, da se je predlog za zatožbo z veliko večino odklonil.

Seja dne 23. novembra je bila važnega pomena zato, ker so Čehi pokazali, da lahko tirajo uspešno obstrukcijo. Nemci so sami prisilili s svojimi neslanimi medklic, da je češki poslanec Doležal napravil iz svojega govora gledé ljudskega štetja obstrukcijski govor s čitanjem, ki je trajal več ur. Za njim je govoril poslanec Šileny, čegar govor najdemo na prvi strani ter isterski poslanec Spinčič. Levica in vlada sta postajali že nemirni. Zvečer ob 7. uri se je seja nadaljevala, toda še le proti 10. uri je prišel dnevni red gledé prvega branja nagodbenih predlogov na vrsto.

V seji dne 24. novembra sta govorila ves dan češka poslanca Kaftan in Dvořak proti sprejemu nagodbenih predlogov. Prvi je govoril dopoldne, drugi popoldne do 5. ure. Dokazovala sta vse krivice, ki jih povzročajo razne vlade češkemu narodu, zaradi tega pa tudi češkim poslancem ni mogoče pomagati taki vladi iz sedanje zagate.

Tudi v seji dne 27. novembra ni prišlo do dnevnega reda, kajti hrvaški poslanec Bianchini je govoril o položaju Jugoslovanov napram mažarski in dunajski vladi do 5. ure popoldne. — Koncem seje je interpeliral poslanec vitez Berks s tovariši gledé varstva slovenskih sodnikov pri izvrševanju njih uradovanja. (Glej dotično interpelacijo.) V seji dne 28. m. m. se je doglala debata o nagodbenih predlogah.

Druge slovenske novice.

(Osebnosti.) Pisarniški oficijal g. Josip Hočevan v Ljubljani, je imenovan višjim pisar niškim predstojnikom pri deželnem sodišču v Ljubljani.

(Nova godba.) Kolesarsko društvo „Ilirija“ v Ljubljani si je ustanovilo lastno godbo.

(Ravnateljstvo drž. železnice v Beljaku) se bo baje kmalu razdelilo tako, da se priklapijo vse postaje na Kranjskem od Trbiža do Ljubljane s postranskimi progami vred tržaškemu ravnateljstvu. Za to delitev sicer ne govori potreba, pač pa — nemška politika. Nemškemu vodstvu je bilo namreč neljubo, da je tudi Kranjska imela odjemalcev med železniškimi uslužbenci. Naravno bi bilo, da se premesti ravna teljstvo v Ljubljano.

(Državno podpora) 6500 gld. podeli poljedelsko ministerstvo za obrežne zgradbe ob Ljubljani pri Zavogljah.

(Šulferajnsko šolo v Domžalah) hočejo spraviti v javno upravo, kakor prakticirajo to med nami n. pr. a Št. Ilju v Slov. Goricah, v Pekrah itd. „Potrebo“ šulferajnske javne šole je

potrdil tudi mengiški nadžupnik z župnijskim pečatom. Takšnih župnih upraviteljev pri nas še vendar nimamo.

(Častni občani.) Občina Laucovo pri Radovljici je imenovala g. ces. svetnika in predsednika kranjske kmetijske družbe g. Murnika, svojim častnim občanom. Občina Višnjagora pa je podelila častno občanstvo predsedniku okrožne sodnije gosp. Gerdešiču in odvetniku gosp. dr. Tavčarju.

(V Moravčah) je izvoljen županom ondotni nadučitelj Janko Toman.

(Zadušil se je) 25letni Peter Rejec iz Kroke na Gorenjskem, ko je z mlajšim svojim bratom v Ilovici oglje žgal.

(Žganje je umorilo) na Jesenicah na Gorenjskem 45letnega tovarniškega delavca Franca Kocjančič.

(Občinska bolnišnica v Krškem), ki je dobila dovoljenje, zvati se „Cesar Franc Jožefova bolnišnica“, otvorila se je s 1. decembrom t. l. Ta bolnišnica se je postavila na stroške gospe Hočevanjeve, ki so znašali od 40.000—50.000 gld., v spomin 50letnice cesarjevega vladanja. Bolniški zdravnik je novo imenovani okrajni zdravnik g. dr. Kaisersberger, praktičen zdravnik, štajarski Slovenec, čegar dosedanje uspešno in povoljno službovanje je bilo v Idriji, Černomlju in najposled v Mozirju. Nova bolnišnica bode velika do brota za krško občino in za vse bližnje in daljne občine krškega sodnijskega in političnega okraja.

(Nova pošta.) V Dobrnicah na Dolenjskem se otvori s 1. decembrom t. l. nov poštni urad, ki bo imel zvezo po vsakdanji vozni pošti Trebno Žužemperk

(Za bodoče ljudsko štetje) je tržaško politično društvo „Edinost“ na svojem shodu v Rojanu sklenilo zahtevati: 1. naj se izvrševanje ljudskega štetja odvzame magistratu in izroči c. kr. drž. oblasti; 2. naj se tudi posestnikom v okolici pošljejo popisane pole kakor v mestu; 3. naši poslanci naj delujejo na to, da se zakon o ljudskem štetju od leta 1889 premeni tako, da se bo štetje vršilo na podlagi narodnosti in ne na podlagi občevalnega jezika; 4. c. kr. vlada naj poskrbi primernim potom, da se bo ljudsko štetje vršilo strogo zakonito. Ednake zahteve moramo staviti Slovenci povsod na vlado, sicer nam bodo iz naših vrst zopet naštel tisoče Nemcev.

(Tržaški Italijani) so se razcepili na štiri politične stranke. Prve mesece prihodnjega leta bodo v Trstu deželnozbornske in občinske volitve. Ako bodo Slovenci razumeli porabiti ugodno priliko, je prav mogoče, da bodo odločilni v III. in IV. razredu.

(Goriški deželni zbor) se baje razpusti ter se razpišejo nove volitve. Tako so vsaj svetovali namestniku dobrohoteči možje, ki bi še radi enkrat doživeli prevrat nesrečnega stanja na Goriškem.

(V Komnu) je odprl notarsko pisarno gosp. dr. Ig. Kotnik, dosedaj notar v Tolminu.

(Grozno hudodelstvo.) V Bakarcu pri Reki so zaprli dva Cigana in edno Ciganko. Ednemu Ciganu se je posrečilo ubežati. V občinskem zaporu je zahtevala Ciganka na stranišče, kjer so našli po njenem odhodu zlat prstan, zlato uro, novo krilo ter v neki torbi — dve otročji glavi tri do štiri mesece starih otrok. Grozno hudodelstvo še ni pajasneno.

(Občni zbor podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju), kateremu je predsedoval g. dvorni svetnik dr. Friderik Ploj, je dne 14. novembra per acclamationem izvolil odbor, ki se je sledeče sestavil: Predsednik: Jakob Pukl, izdajatelj lista „Der Süden“, posestnik itd., I. podpredsed.: dr. Fr. Ploj, c. kr. dvorni svetnik, II. podpredsednik: dr. Fran Simonič, kustos vseučiliške knjižnice; I. blagajnik: dr. Klem. Seshun, dvorni in sodni odvetnik na Dunaju, I. Singerstrasse šte. 7; II. blagajnik: dr. Janko Babnik, c. kr. sodni tajnik v justičnem ministerstvu; I. tajnik: dr. France Vidic, c. kr. urednik slov. drž. zak.; II. tajnik: Ivan Luzar, nadrevident južne železnice; odborniki: Monsignor Fr. Jančar, papeški častni komornik, župnik nemškega vit. reda itd.; dr. Anton Primožič, c. kr. prof. prid. ministerstvu za uk in bogočastje; Žiga Sežun, c. kr. likvidator v finančnem ministerstvu. Pre-

gledovalci: dr. Vladimir Globočnik pl. Sorodolski, c. kr. sekcijski svetnik v finančnem ministerstvu; dr. Jos. Mantuani, c. kr. amanensis v dvorni knjižnici; dr. Janko Hočevar, odv. kand. Odb. namestniki: Dr. Mat. Murko, c. kr. docent na vseučilišču itd.; dr. Anton Povšič, c. kr. sodni tajnik, prid. justičnemu ministerstvu; Jos. Premern, c. kr. kontrolor poštne hranilnice. Preglednikov namestniki: Jakob Bratkovič c. kr. prof. v pok.; Alojzij Karba, c. kr. poštni pristav; Franc Pečnik, provizor lekarne c. kr. ces. Elizabetine bolnice. — Že v prvi odborovi seji se je razdelilo čez 200 gld. podpor. Prošenj za podpore bilo je dva in petdeset. Upati je, da bodo Slovenci to društvo tudi letos radodarno podpirali, da bode odbor mogel zadostiti svoji težki nalogi. Odbor prosi še posebej izdatne podpore slavnih slovenskih posojilnic, mestnih in raznih drugih zastopstev. Darove je pošiljati I. blagajniku g. dr. Klemenu Seshun-u, dvornemu in sodnemu odvetniku na Dunaju, I. Singerstrasse 7.

Vojna v Afriki.

Angleška poročila so raznesla vest, da so Bari hoteli Nemce v Natalu prisiliti, da prisežejo zvestobo transvaalski republiki, ker pa tega Nemci niso hoteli storiti, naskočili so Bari njihova selišča ter jih oropali. S tem izmišljenim poročilom hočejo Angleži spraviti evropske Nemce v nasprotstvo z Bari.

Iz domovine so dobili Angleži znatno pomoč. Samo v Durbanu je došlo 10.624 mož. Tem nasproti pa stoji burski general Joubert z 10.000 mož. Na južnem bojišču se tedaj ni Burom ničesar resnega bati, temmanj, ker ima tudi general Mayer 5000 mož. Burske čete se strategično pomikajo proti Pietermaritzburgu, železnično zvezo z Durbanom in z Eastcourtom so pretrgali. Angleži nimajo vkljub njihovim oblastnim poročilom najmanj ugodnega stališča. V Ladysmithu je zaprt njihov general White, v Eastcourtu pa je zaprt s svojim oslajenim oddelkom general Hildyarda. Med Ladysmithom in Eastcourtom je utaborjen burski general Botha, južno od zadnjega mesta pa pazi general Joubert. Na vzhodni strani te zasežene črte so si prisvojili Bari pokrajini Umsinga in Umwoti, na zahodni strani pa čuvajo Oranžci. Angležev vroča želja je seveda priti iz te neprijetne pasti proti jugu, kjer bi se združili z novo prišedšimi angleškimi četami.

Dne 23. m. m. je prišlo pri Belmontu do večje bitke. Na angleški strani je bilo ubitih 58 mož in trije častniki, 21 častnikov in 128 mož je ranjenih, 18 pa jih pogrešajo. Bari so imeli 10 mrtvih in 40 ranjenih; iz tega se vidi kako Angleži pretiravajo, ko trdijo, da je zmagovalec angleški general Methuen. Zamolčijo pa angleški viri, da je izginil v tej bitki celi ulanski polk štev. 9, gotovo je v burskem ujetništvu. Burski general Joubert je takoj po bitki s svojim topništvom obkolil Pietermaritzburg, česar bi najbrže ne bil mogel storiti, če bi bili zmagovalci Angleži.

Burom se je pridružilo 400 Afrikanov iz Kaplanda ter so vzeli važno mesto Sernberg, kjer so dobili tudi oblast nad dvema železnicama, ki se tamkaj križata. Dne 24. m. m. vnela se je klizu Eastcourta manjša bitka, v kateri so ostali zmagovalci Bari. Po uradnih poročilih so izgubili Bari v dosedanji vojni skupno samo 90 mož, a 200 jih je bilo ranjenih.

Druge avstrijske novice.

(Posvetovanje deželnih glavarjev.) Glavarji vseh avstrijskih dežel so naznanili, da se želijo zbrati na Dunaju k skupni konferenci. Razgovarjati se hočejo, kako pridobiti potrebnih denarnih sredstev za iste.

(Huda obsodba.) Posestnik Strnad, kateri se je oglasil pri kontrolnem shodu v Češkem Brodu z „zde“ namesto s „hier“ je razun 14dnevne preiskovalnega zapora še bil obsojen v dvamesečno ječo. Taka strogost za goli nič bo češko jezo zoper nemški armadni jezik le še povečala.

(Zahteve čeških poslancev.) Med Čehi in vlado se vršijo že več dni pogajanja. Sedaj je vlada baje izročila posredovanje knezu Windisch-

grätzu. Čehi zahtevajo, da odnehajo od obstrukcije: 1. Odstop Clary-ja in pravosodnega ministra Kindingerja. 2. Izdane izvedbe k odpravi jezikovnih naredeb se morajo umakniti. 3. O notranjem uradnem jeziku se naj izda poseben zakon. Seveda se bodo Nemci upirali tem zahtevam. Tudi vlada se ne bo udala hitro, a končno bo spoznala, da se s Čehi ni šaliti!

(Hrvaški sabor) se je sklical na dan 30. novembra t. l.

(Volitev v ogrske delegacije) se je izvršila še le dne 27. novembra. Izvoljeni so sami liberalni poslanci.

(Hercegovski Mohamedanci) so poslali dne 19. m. m. deputacijo v kraljevi grad v Budimpešto, katera je izročila cesarju spomenico o mohamedanskem verskem stališču v Hercegovini. Pritožujejo se v isti, da se jih hoče s silo spreobračati h krščanstvu.

Ogled po širnem svetu.

(Črnagora) je baje v velikih denarnih zadregah, tako da grozi državici bankrot. Knez se je zanašal, da dobi kneževič Danilo s svojo nevesto tudi izplačano doto, toda na meklenburškem dvoru imajo pomisleka v tem oziru.

(Zadolžena Italija.) Za proračun bodočega leta je že napovedal italijanski finančni minister 12 milijonov — primankljaja. Prijetna tolažba!

(Sultan — prijatelj Nemcev.) Zopet je pokazal sultan, da živi pod nemškim vplivom. V Mali Aziji se je imela podeliti koncesija za zgradbo takozvane Eufkrat — železnice. Dasi so se francoski in ruski zastopniki močno trudili, da pridobijo izvedbo tega podjetja domačemu kapitalu, odločil se je sultan za Nemce ter podelil koncesijo omenjene železnice nemški banki.

(Umrli je) v Petrogradu dne 27. m. m. nadškof Koslovski, metropolit katoliške cerkve na Ruskem.

(Izgajanje Čehov iz Pruske) se nadaljuje. Tako je bilo pretečene dni iz Saksonske izgnanih zopet 10 Čehov z družinami vred. Vzroka za tako sovražno postopanje nimajo družega, kakor da so avstrijski Slovani državi — nadležni. Naš zunanji minister grof Goluchowski se najbrže s Prusijo strinja. Slovanski poslanci bodo morali v tej zadevi govoriti odločno besedo v parlamentu.

(Napredna Rusija.) Rusija gradi sedaj nadaljšo železnico sveta skozi Sibirijo. Ko dovrši to velikansko podjetje, začne zidati železnico čez Kavkaz. Ta železnica, ki bo vezala Vladivostok s Tiflisom, je proračunjena na 42 milijonov rubljev, pa bo tudi neizmernega pomena v političnem, vojnem in trgovskem oziru.

Dopisi.

Gorica pri Rečici. (Mile zime.) Nekaj let sem se lahko opazujejo po Evropi prav mile zime. To pride od nekega toplega morskega toka, ki se je jel razlivati bolj proti obrežju Evrope. Dokler se smer tega toka ne izpremeni, nimamo pričakovati hujših zim, pač pa še milejših. — Drugačna in ravno nasprotna pa je temperatura ob poletju. Ta topli tok namreč izhlapeva mnogo vodenih soparov, katere zahodni veter donaša po celi Evropi, kjer se potem o vročem poletju v oblake združijo, ter nalive, dež, točo in strelo povzročajo, kar seveda zrak vedno ohlaja. Zato imamo take hladna poletja. Grozdje, sadje in žito slabo zoreva, in odtod prihaja, da je vina vedno manj in slabjšega nego pred 20. leti, ter da se žita prav malo pridela. Vinska trta sicer bujno raste, a razni škodljivci, koje mokrota povspesuje, in pomanjkanje tako potrebne suhe gorkote, pripravijo žlahtni plod ob vso dobroto in moč. Žito je vodeno in vse gre le največ na slamo. Kmetu tedaj nič dobrega ne nudi bodočnost. Kaj nam je tedaj početi? Ali naj kar obupa? Lahko je še pomagati.

Mnogoštevilne padavine, ki tako škodujejo pridelkom kot so: vino, sadje in žito, pa na drugi strani pospešujejo bujno rast trav in krmilnih rastlin. Iz tega sledi, da bo treba gojenje in setev neugodno se razvijajočih rastlin opustiti in gojiti takšne, kojim sedanje podnebje ugaja. Treba se bo s travniki uspešno pečati, živinorejo povzdigniti, gozde zasajati itd. To bo polje

delcu pod sedanjimi razmerami neslo precejšen dobiček, in s pridobljenim denarjem si bo kmet lahko žita nakupil. — O vsem tem pa je kmeta treba poučiti, ga voditi in mu pomagati. In to nalogo bi najlože reševala mnogobrojna ustanovljena kmetijska društva. Tu bi se naj naprosili strokovnjaki, kakor sta potov. učitelja gg. Belé in Jelovšek, da bi prišla predavat o umnem poljedelstvu, ter umni živinoreji in mlekarstvu. Taki poučljivi govori bi rodili tisočeren sad!

Žal, mi je tu omeniti, da se kmetje še vse premalo brigajo za taka poučljiva predavanja, ter da so taki shodi vse premalo obiskovani. Tu je še mnogo dela za prave prijatelje revnega kmeta. Najlože, kakor že rečeno, bi bilo to storiti kmetijskim društvom, toda ista morajo tudi v resnici biti to, kar nam pove ime. Zato naj bo povedano, da kmetijska društva, ki se ne pečajo z nobeno drugo stroko, nego s kramarijo (to so konzumna društva) ne bodo nikoli kmetu kaj koristila. Trgovina je le za trgovce in ne za poljedelce, ter so konzumna društva izjemno ustanavljati le tam, kjer so trgovci verski ali narodni nasprotniki. Čuditi se moramo zato tembolj, kako se je n. pr. zamoglo ustanoviti „Konzumno društvo“ v Zgornji Savinski dolini, kjer vendar najdemo same katoliške, zavedno narodne trgovce. Take stebre narodove bojkotirati, se mora naravnost neprevidezno imenovati. T. G.

Iz Konjic. Konjiško učiteljsko društvo je imelo 16. t. m. svojo glavno zborovanje, kojega se je udeležilo nad dve tretjini vseh udov, kot gost pa je bil navzoč g. Zupančič, nadučitelj frankolski. Društvu je na novo pristopil tovariš Miroslav Kožuh, novi učitelj v Konjicah.

V začetku zborovanja se je predsednik v preseljenih besedah spominjal smrti blagega okr. šol. nadzornika, P. Leitgeba, ki je bil od l. 1895 častni član društva in njega zvest prijatelj, podpiratelj in zaščitnik. Pred zborovanjem se je društvo udeležilo maše zadušnice, kojoj je žalojoča pokojnikova rodbina najela na ta dan nalašč z ozirom na zborovanje učit. društva. — Nadalje se je predsednik spominjal smrti vpokojenega šol. ravnatelja P. Kapuna, ki se je sicer v zadnjih letih bil popolnoma odtegnil društvu in sploh vsemu javnemu življenju, pa bil je soustanovnik društva in skozi mnogo let njega predsednik. Obema pokojnikoma bodi blag spomin! Nadalje je predsednik izrazil sožalje gdč. tov. Pirnatovi, ki žaluje za svojim prerano umrlim bratom in z njo vred majka Slava za ednim najuzornejših svojih sinov.

Vzelo se je na znanje po predsedniku vestno sestavljeno poročilo o delovanju društva v pretečenem društvenem letu. Društvo šteje sedaj nastopno število udov: 1 častnega, 27 pravih in nič podpornih. Z veseljem mi je naglašati, da je med društvenimi udi dvanajst cenjenih učiteljc. Cenjene zastopnice krasnega spola so lahko ponosne na to, kajti s tem se odlikujejo pred svojimi tovarišicami vseh drugih okrajev. Živele!

O našem razmerju do učiteljev „Jungovcev“ in do štaj. „Lehrerbunda“, ozir. o naši organizaciji se je vršil obširen in oster, pa vseskozi stvaren razgovor. Naglašalo se je, da nikakor ne moremo skozi „drn in strn“ iti z „Jungovci“, ker bi drvili v propad, a z druge strani so pa naša ušesa gluha za vabljive glasove zagriženih nasprotnikov novodobne šole. Sprejeli so se nastopni predlogi:

1. Društvo se nikakor ne strinja z onimi učitelji, ki delujejo na to, da se naj veronauk izbacne iz šole. Ono tudi ne odobrava prizadevanja, da se naj učiteljstvo organizuje samo na podlagi internacionalnih teženj, ampak pripoznava potrebo, da ostane v ozki dotiki z narodom.

2. Z ozirom na § 6 in 7 novih „Lehrerbundovih“ pravil društvo izstopi iz te zveze ter da svojim udom na prosto voljo, da prestopijo taistej kot neposredni udje.

3. Zaradi soglasnega postopanja v skupnih zadevah naj si spodnještajarsko učiteljstvo osnuje svojo organizacijo.

Novi društveni odbor se je izvolil nastopno: Francišek Brinar, predsednik; Radoslav Jurko, podpredsednik; Miroslav Kožuh, tajnik; Otilija Fajgel, blagajničarka; Rihard Kokot, pevovodja; Lovro Serajnik, Ludvik Černež in Milka Pirnat, odborniki.

Radeče. Za duševni razvitek našega ljudstva je to dobro znamenje, da se mu vedno bolj in bolj priljubljajo gledališke predstave. Snujejo se diletantska društva. Tako društvo se je osnovalo tudi v našem trgu ter 19. novembra t. l. nastopilo s popolnim uspehom. Igrala se je igrana veseloigra: „Lokavi snubač“. Spisal je to igro nadučitelj g. A. Levec in jo izvrstno pogodil. Kakor slišimo, je g. Levec spisal še več takih iger, ki se ravno sedaj tiskajo. Pozdravljamo jih! Ne dvomimo, da bodo kmalu znane po vsej slovenski zemlji.

Kakor je igra sama ob sebi izborna, tako izborna se je tudi igrala. G. J. Levec bil je dostojni, pa dobrosrčni okr. glavar, da si bolje igrane niti misliti ne moremo; g. Klopčič, posestnik in župan s svojo ženo, gđc. Mimi Vogl, oba pristna in naravna v govoru in kretanju; gđc. Ema Juvančič bila je njiju izvrstno zaljubljena lči. G. Bintar zastavljal je svoje najboljše moči, da bi kot trgovčev sin iz Ljubljane rešil ugodno svojo vlogo lokavega snubača. Posrečilo se mu je. Tudi gg. Kamnikar in Ažman kot občinska svetovalca nista „suho“ igrala, temveč dala resničnosti vso čast. „Skaza“ je bil mož, ki človeku slabo voljo kazi. In da nam brhka Polona županova dekla, t. j. gđc. Milči Skale čisto vodo veselja ni skalila, ne bi mi bilo treba omenjati. Vsi so bili na svojem mestu, vrlo so se potrudili, pa tudi že prvokrat dosegli lep uspeh. Hvala Vam!

Veselim se že prihodnje gledališke predstave, katere si že kmalu želimo.

Gđc. Kolnik Avgusta, učiteljica nam je v prologu z lepo, krepko besedo govorila o dobrodelnem smotru te predstave, ki je šolski kuhinji prinesla lep prispevek.

Odprj srcé, odprj roké!
Ótiraj bratovske solzé!
Sirotam olajšuj gorjé!

Narodno-gospodarske novice.

Kaj kaže še pred zimo pri sadnem drevju zvršiti.

Sadjarstvo na Štajarskem napreduje, hvala Bogu in ljudem, kateri se za to trudijo, v poslednjih letih prav vidoma. V dokaz je neovrgljivo kaj obilna množina sadnega drevja, katero se leto za letom skoraj povsod zasaja. Prav mogoče pa je, da pri marsikaterem gospodarju, kateri je sicer prav marljiv gledé zasajanja sadnega drevja, isto ne bo tako rastlo, tako uspevalo, kakor si on sam želi, in kakor je to v obče želeti. Pravilnega obdelovanja sadnega drevja na stalnem mestu ni namreč še marsikateri sicer prav marljivi gospodar vešč, recimo vaje. Dosti je še takih — in žal da jih je — kateri sicer z veseljem, in kolikor toliko tudi pravilno sadno drevje posade, ali da — potem ga pa prepuste samega sebi, češ, vsadil sem te, zdaj pa rasti čvrsto in rodi prej ko mogoče. Dosti je torej takih gospodarjev, kateri posajenemu sadnemu drevju tiste pozornosti, tiste skrbi, tistega dela ne posvečajo, katerega ono v namen zaželjenega čvrstega razvitka in rodovitosti zahteva, in tako pride, da se z njim ne doseže tistega gospodarskega smotra, katerega bi se doseči moralo. V našem listu smo sicer že enkrat pojasnovali, kako da je z mladim sadnim drevjem na stalnem mestu ravnati; ker je pa prav mogoče, da je marsikateri gospodar na vse to že pozabil, in ker je vsled tega tudi mogoče, da se marsikje drevju pred zimo tistega dela ne bode naklonilo, katerega potrebuje, katerega zahteva, hočemo to danes v kratkem ponoviti.

Pred vsem se mora vsako mlado drevesce pravilno povezati, da ga v zimskem času viharji ne omajajo ali še celo ne polomijo, posebno pa še zato, da tudi sneg kaj tacega ne stori. Poveže se pa sadno drevo najhitreje in praktičneje takole: Na tisti strani debla, od katere vladajoči, to je v dotičnem kraju navadni veter brije, napravi se z železnim kolom kako dobro ped od debla proč v zemljo 40—50 centimetrov globoko luknjo. V to luknjo zabije se potem dovolj debel ravan kol, bodi si že jelov ali kakršni bodi, samo da je ravan in dovolj močan.

Kol segati sme le do krone drevesa, ne pa v krono. Zato se mora kol tikoma pod krono,

to je pod prvimi vejami pošev odžagati. K tako v tla zabitemu kolu priveže se pa drevesno deblo najhitreje ter najceneje in torej gotovo v vsakem obziru najpraktičnejše tako-le: Napravi se iz trdne ržene slame povezel, kakršnega se napravi za povezanje snopja na njivi, le trdnejši in čednejši mora biti. Tak povezel oveže se enkrat okoli debla, in to za kako dobro ped pod vrhom kola. Na to se ovrže, to je, osuče se povezel dva do trikrat samega okoli sebe med deblom in kolom. Končno ovrže se ga prav trdno še enkrat okolo kola, obadva konca se zvijeta v kito in to se priveže malo ped nižje pod mestom, kjer je povezel bil okolo kola ovržen, z vrbovo šibo prav trdno h kolu. Taka vežnja je v vsakem obziru tako primerna, da bolj biti ne more, in čedna je tudi.

Drugo delo, katero se mora pri vsakem mladem sadnem drevesu pred zimo izvršiti, je to, da se njegovo deblo pred poškodbo po zajcih zavaruje. To zvrši se s tem, da se napravi prav gosto mazilo, obstoječe iz ilovice, apna, kravjeka, volovske krvi ter človeškega blata. Brez poslednjega je mazilo, kakor obila skušnja uči, le malo ali kar nič vredno. S tem mazilom namazati se mora deblo drevesa prav na debelo od tal pa do krone, pri lepem, suhem ter toplem vremenu, da se na deblu posuši. Ako že zmrzuje, ne velja ta mažnja nič, ker vsled zmrznenja zopet odpade. Ako bi prvo mažnjo dež in burja sprala z debel, treba jo je ponoviti.

Tretje delo, katero se mora še pred zimo pri mladem sadnem drevju zvršiti, je to, da se vsaj en meter na okoli debla zemljo prekoplje ali prelopati, ter da se tako napravljeno drevesno šipo čez zimo neoparvano pusti. Ako je drevo slabe rasti, pokrije se lahko tako napravljeno drevesno šipo z gnojem, katerega se tudi čez zimo ležati pusti, na spomlad pa odstrani ali pa tudi prekoplje, toda plitvo, da ne pride do korenin. Ta dela ne opustite torej gospodarji pred zimo še pri mladem sadnem drevju izvršiti.

Vsak za sadjarstvo vneti gospodar naj pa tudi ne opusti krmljenja ptičkov, posebno senic v zimskem času, kajti one otrebile mu bodo sadno drevje zalege škodljivih mrčesov. „D. N.“

Književnost.

(„Žarki in snežinke“.) Pod tem naslovom so začele izhajati v „Narodni tiskarni“ v Ljubljani zbrane pesmi Etbina Kristana. Izšel je prvi snopič. Naročnina za celo zbirko, ki bo obsegala 10 snopičev, znaša samo 1 gld. Posamezni snopiči veljajo 10 novč., po pošti 12 novč. Naroči se lahko pri upravnistvu „Žarki in snežinke“, post. rest. Ljubljana, ali pa pri knjigo-tržcu g. L. Schwentnerju v Ljubljani.

(Ljubite svoje sovražnike!) Povest iz morskikh vojsk na Novi Zelandiji. Spisal J. Spillmann. Založila in tiskala „Katoliška tiskarna“ v Ljubljani. Cena knjigi 20 kr.

(Tri Aškerčeve balade) za srednji glas s spremljanjem klavirja je ravnokar uglasbil Risto Savin, založil pa g. Lavoslav Schwentner. Cena fini skladbi je 1 gld. 20 kr., po pošti 1 gld. 23 kr. Že ime našega slavnega Aškerca bo dregnlo vsakogar, ki se bavi z glasovirjem, da si takoj naroči to domačo skladbo.

(„Der Süden“.) Organ für die politischen, culturellen und wirtschaftlichen Interessen der Kroaten und Slovenen. Poslednja (47.) številka tega na Dunaju izhajajočega lista ima sledečo vsebino: „Ein Wort in eigener Sache. — Zara und die Regierung. — Deutsch oder Russisch? — Mittheilungen. Bosnien und Hercegovina. Dalmatien. Kärnten. Kroatien und Slavonien. Küstenland. Steiermark. (Der Praesident des Kreisgerichtes in Cilli. Nachklänge zum Besuche der Böhmen in Cilli) — Aus der Heimat. Allerlei. (Zur Lage. Aus der slavischen Welt) Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju. Vereinswesen. — Volkswirtschaft. (Verschiedene Anregungen.) Ta številka ima prilogo. — Ker se ta list odločno poteguje za koristi hrvatskega in slovenskega naroda, za to ga kar najtopleje priporočamo Naročnina znaša: Za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. — Uredništvo in upravnistvo je na Dunaju, I Plankengasse 4.

Loterijske številke.

Gradec 25. nov. 1899: 34, 90, 80, 27, 59.
Dunaj „ „ „ 80, 48, 12, 78, 32.

Poziv!

Za prihodnji predpust nameravam izdati malo zbirko predpustnih pesmi, ki so vsakemu, še tako malo številnemu in ne posebno izvežbanemu pevskemu zboru lahko izpeljive. Ako bi se zadostno število naročnikov oglasilo, bi prosil dotičnike po dopisnici vsaj najkasneje do 6. decembra t. l. sporočiti, da se s tiskom stvar ne zavleče.

Alojzij Sachs
učitelj v dež. prisilni delavnici v Ljubljani.

Zahvala.

Vsem prijateljem in znancem, gg. sosedom, tovarišem in tovarišicam, ki so mi povodom mojega 40letnega učiteljevanja častitali, bodi-si osebno, pismeno ali brzojavno, posebno pa gospodom in gospem mojim nekdanjim pridnim in marljivim učencem, ki sedaj že v bližnjih domačih in tujih daljnih krajih, sosednih deželah zavzemajo svoja častna mesta v družbi človeštva, in so mi v vidni dokaz svoje ljubezni in hvaležnosti z združenimi močmi dne 23. novembra t. l. slovesno izročili v spomin dragoceni dar, prekrasni album s 40 fotografijami, — in priredili po oficijelnem delu slavnosti tudi še velečastni banket — in slav. sav. učit. društvu, ki je v povzdigo slavnosti isti dan imelo v Št. Pavlu svojo slavnostno zborovanje, — vsem in za vso izkazano čast in ljubezen izrekam iz dna srca svojo najsrčnejšo zahvalo. Bog Vas živi!

Št. Pavel v Sav. dolini, dne 24. novembra 1899.

Josip Vidic
nadučitelj.

Izjava.

Jaz Martin Breznik, nadučitelj v Žetalah, prekličem s tem vse, s čemur sem g. Frančiška Šaloven, kaplana v Žetalah, bodi-si ustmeno proti ljudstvu, bodi-si pri konzistoriju razžalil, ter ga prosim s tem odpuščanja.

Istotako prekličem vse, s čemur sem gosp. Maksa Berlisg, trgovca in poštarja v Žetalah na enak način razžalil — ter ga prosim s tem odpuščanja.

Martin Breznik
(366) 1 nadučitelj v Žetalah.

Zahvala.

Za povodom boleznj in smrti naše preljube soproge, oziroma matere in sestre, gospe

Terezije Dolničar

izraženo srčno sočutje, ter za obilno spremstvo drage rajnce k večnemu počitku, izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem srčno zahvalo. Posebej pa se še iskreno zahvaljujemo čast duhovščini, gg. pevcem za ginjaivo petje, sl. požarni brambi in vsem darovateljem prekrasnih vencev, ter sploh vsem onim, ki so se v tem britkem času sočutno spominjali nas.

V Trbovljah, dne 24. novembra 1899.

(364) 1

Žalujoči ostali.

Pristna letošnja vina

iz Laškega okraja oddaja po najnižjih cenah

„Kmetijsko društvo v Laškem.“
(359) 2—2

Postranski zaslužek,

trajen in rastoč, ponuja se spoštovanim, deloljubnim in stalno naseljenim osebam s prevzetjem zastopa domače zavarovalne družbe prve vrste. — Ponudbe pod „1798“
Gradec, poste restante. (155)

Ugoden nakup!

(355) 3—3

Proda se

hiša z vrtom, hlevi in gospodarskimi poslopji, ležeča v okolici četrte ure od mesta. Istotam je tudi dobro vpeljana gostilna.

Cena 3200 gld.

Več pové upravništvo „Domovine“.

Gospodarski upravnik (Wirtschaftler)

še ne oženjen, se sprejme takoj v službo. Isti mora biti absolvent kmet. šole, vešč v ekonomiji in v živinoreji, zmožen slovenskega in nemškega jezika, ter da ima že nekaj let prakso. Prošnje v nemškem jeziku pisane, ravnokar spričevala, pošiljati je do 10. decembra t. l. na oskrbnistvo graščine v Ormožu (Friedau), Štajarsko.
(365) 2—1

Svoji k svojim!

Pozor!

Svoji k svojim!

Gospodje

kateri želé po najnovjšem angleškem in francoskem kroju napravljene **površnike; cestne, salonske in gala-obleke, frake, športne suknje, haveloke**, ali tudi druge **vsakovrstne obleke** za **gospode in dečke**, izvolijo naj se obrniti na **tvrdko**

Josip Hočevar

zaloga in izdelovalnica oblek za gospode in dečke

Graška cesta šte. 23

kjer bodo postreženi v vsakem oziru najbolje in po najnižjih cenah.

Naročila se izvršujejo točno in solidno!

Prva kranjska tovarna testenin Žnideršič & Valenčič

(351) 24-3

v Ilirski Bistrici

priporoča svoje izborne testenine, kot makarone, fidele, vrvice in različne vloge za na juho vele-spoštovanemu občinstvu.

Prvi sijajni uspeh najinih izdelkov je ta, da se ti v našem okraju v treh letih toliko testenin zavžilo, kot najinih v teku enega meseca, kar jih izdelujeva.

Spoštovana gospodinja!

Sežite po tej jedi, katero pri nas s slastjo še oni zavživajo, kateri dosedaj o testninah niti slišati niso hoteli.

Najine testenine se dobé v vseh boljših prodajalnicah jestvin; zanesljivo najine pa so le one, ki se prodajajo v zavojih po 1/2 kg z najino firmo.

— Trgovcem pošiljava cenik zastonj in franko. —

Hotel Liebold

Dragotin Doljan v Zagrebu.

Popolno renoviran hotel. — Krasne prostorne sobe. — Največji komfort. — Voz omnibus pri vsakem vlaku. — Cene primerno nizke. — Pristna hrvatska in inozemska vina. — Prava, okusna hrvatska kuhinja.

Rojakom Slovencem priporočam se za mnogobrojni obisk. Vsakdo, ki je obiskal moj hotel, bil je zadovoljen.

Z velespoštovanjem

(284) 10-10

Dragotin Doljan, hotelir.

Mieika, kaj pa neseš?

Suhe gobe!

Kam?

U Celje!

Komu?

Veš, tistemu **Antonu Kolencu!**

Kje pa je ta?

U „**Narodnem domu**“!

On kupuje vse, kar le imaš za prodati, ter plača najdražje! Svetujem ti, pojdi tudi ti k njemu, pošteno ti bode postregel, kakor je sploh pri **Slovencih** navada!

Slovenski kolesarji

pozor!

S 1. vinotokom t. l. prevzel sem zastopstvo in prodajo koles (byciklov) najslavnejših tvrdk, osobito pa razpečavam po jako **nizkih cenah** kolesa

„Meteor“ in „Elektra“

katera so z najnovjšimi in dosedaj od drugih tovarn še ne dosežnimi iznajdbami dovršena. Obveščam ob enem, da bodem s pričetkom prihodnje se-zije imel v zalogi razven koles tudi vsa dela taistih, nadalje kolesne potrebščine kakor svetilke, zvonce, sesalke, lepilo, snažilno orodje i. t. d., ter da bodem piskrboval tudi popravila koles.

Kulantno postrežbo zajam-čim in se priporočujem za mnogobrojna naročila

Josip Širca

v Žalcu, Savinska dolina.

Posestvo v Ljubečni

je prodati ali se da v najem. Posestvo obstoji iz 5 oral. novo zidane hiše, v kateri je tudi prodajalna in gostilna. — Več pove **Ferd. Rakel**, Spodnja Hudinja (359) 3-2 pri Celju.

Išče se najemnik

(359) 2-2

za dobro obiskovano gostilno in trgovino meša-nega blaga blizu večjega trga in rudokopa. Omenjeni mora biti zmožen obeh jezikov. Poleg se še tudi odda

mlin in žaga.

Več pove upravništvo „Domovine“ v Celju.

Svoji k svojim!

Rafael Salmič

— urar v Celji —

v „**Narodnem domu**“

priporoča svojo veliko zalogo zlatih, tula-, srebrnih in nikelnastih žepnih ur za dame in gospode. — Zaloga optičnih predmetov.

Velika izbira stenskih ur, budilk in ur z nihalom, najnovjše in najboljše, kakor tudi specialitete vsake vrste po najnižjih konkurenčnih cenah.

Istotako priporoča najraznovrstnejša, za vsako priliko jako primerna darila v zlatu in srebru, kakor: verižica, ubane, prstane, zapestnice itd. itd.

Vsa popravila izvršujejo se dobro in ceno. — Postrežba točna.

C. i. kr. priv. tvornica,

brizgalnic, cevij in

kmetijskega orodja

R. A. Smekal
v Cechu na Moravskem
Podružnica
Zagreb
nudi

sl. gasil. društvom brizgalnice vsake vrste s patentom proti zmrzlini cevij in opreme. Posestnikom kmetijske stroje ter peronos-pora-škropilnice, slednje po 11 gl. komad franko vsaka pošta. Plačila tudi na obroke. Prekupcem zdaten rabat.

Podružnica Zagreb.